

WIDOKI I PLANY MIAST

- 265. [Berdyczów]** – „Kościół i klasztor obrony XX Karmelitów“. **N. Orda.** 1873-1883 r. 400,-

Litografia na tincie; 19,5 x 28,5 (pl. 29,0 x 42,0)

Rozległa panorama miasta od strony rzeki, z dominującą bryłą założenia karmelitańskiego, zbudowanego w XVIII w. według projektu znakomitego architekta Jana de Witte. Kościół i klasztor, bronione przez Kazimierza Pułaskiego, odegrały rolę obronną podczas konfederacji barskiej. Litografia powstała według rysunku Napoleona Ordy (1807-1883), który podczas wędrówek po dawnej Rzeczypospolitej sporządzał z natury szkice widoków i zabytków. Rysunki odbite w zakładzie litograficznym Maksymiliana Fajansa w latach 1873-1883 złożyły się na monumentalny „Album widoków Polski”. Naderwanie dolnego marginesu podklejone, poza tym stan dobry.

- 266. [Gdańsk]** – „The city of Dantzick“. **T. Bowles, J. Bowles.** Po 1734 r. 1500,-

Miedzioryt; 25,0 x 56,5 (pl. 26,5 x 62,0)

Panorama miasta od strony zachodniej, z widocznymi fortyfikacjami oraz zabudowaniami przedmieść. Widok powstał według dużej panoramy wydanej przez spadkobierców Jeremiasza Wolffa. Wydany przez Thomasa Bowlesa i Johna Bowlesa, stanowił część górną ryciny poświęconej obronie miasta przed wojskami rosyjskimi w 1734 r. (po podwójnej elekcji i ucieczce Stanisława Leszczyńskiego do Gdańska). Odbity z osobnej płyty; poniżej znajdował się plan miasta oraz opis wydarzenia. Po konserwacji, marginesy wzmocnione.

Lit.: Dantiscum Emporium, s. 299, poz. G 110, il.

(Patrz ilustracja)

- 267. [Gdańsk – Oliwa]** – Pałac Opatów od strony ogrodu. Lit. **M. Buchholz.** 1910-1915 r. 1600,-

Litografia; owal 34,0 x 61,0 (w świetle oprawy)

Na odwrocie starej oprawy naklejka z informacją o autorze (egzemplarz nr 13 z serii 50 sztuk, odbitych na papierze japońskim). Na passe-partout sygnatura ołówkiem: „M. Buchholz 15”. Utrzymany w stylu secesyjny widok barokowego Pałacu Opatów w Gdańsku-Oliwie. Autorem grafiki jest malarz i rytmownik gdański Max Buchholz (1878-po 1942), autor m.in. projektów znaczków dla poczty Wolnego Miasta Gdańska. Stan dobry, oprawiona w ramę 49,5 x 77,0 cm.

- 268. [Kamieniec Podolski]** – „Ogród Generała Jana de Witte Komendanta Kamieńca r. 1781...“ **N. Orda.** 1873-1883 r. 600,-

Litografia na tincie; 19,5 x 28,5 (pl. 29,0 x 42,0)

Widok słynnego kresowego miasta, stanowiącego przez wieki „przedmurze chrześcijaństwa”. Litografia ukazuje ogród Jana de Witte, inżyniera i architekta, który na zlecenie króla Stanisława Augusta prowadził w XVIII w. modernizację fortyfikacji. Żoną jego syna Józefa była słynna piękność Zofia (późniejsza żona Szczęsnego Potockiego). Litografia pochodzi z „Albumu widoków Polski”, odbitych w znanym zakładzie M. Fajansa, według rysunków z natury Napoleona Ordy. Naderwanie dolnego marginesu podklejone, ślad po starej oprawie na lewym marginesie, poza tym stan dobry.

266. T. Bowles, J. Bowles. Panorama Gdańska. Po 1734.

269. [Kijów] – „Kijów. Kościół katolicki”. N. Orda. 1873-1883 r. 400,-

Litografia na tincie; 19,0 x 29,0 (pl. 29,0 x 42,0)

Widok klasycystycznego kościoła św. Aleksandra w Kijowie, wzniesionego w latach 1817-1842 dla upamiętnienia wizyty cara Aleksandra I. Rysował z natury Napoleon Orda (1807-1883), litografia odbita w zakładzie Maksymiliana Fajansa w Warszawie, pochodzi z monumentalnego wydawnictwa „Album widoków Polski”. Niewielkie naderwanie dolnego marginesu podklejone, poza tym stan dobry.

270. [Kraków] – „Cracovia”. H. Schedel. 1493 r. 6000,-

Drzeworyt kolorowany; 25,0 x 53,0 (pl. 40,7 x 56,0)

Najstarsze graficzne przedstawienie miasta. Pochodzi z „Kroniki Świata” autorstwa niemieckiego historyka Hartmanna Schedla (1440-1514), wydanej w Norymberdze w oficynie Antoniego Kobergera. Nad ryciną tekst niemiecki i nazwa „Krackaw”. Prócz widoku Krakowa kronika zawierała kilkadziesiąt panoram miast, w tym także Wrocławia i Nysy. Rycina po konserwacji, naddarcia marginesów podklejone, minimalny ubytek pap. w miejscu składania uzupełniony. Stan dobry. Ładne kolorowanie. (Patrz tablica XIX)

271. [Kraków] – „De Cracovia urbe regia Sarmacie” (z tzw. małego Schedla). 1497 r. 1500,-

Drzeworyt; 8,5 x 19,7 (widok) na planszy 29,8 x 20,5 cm

Panorama miasta, poniżej oraz na odwrocie tekst łaciński. Karta pochodzi z „pirackiego” (bez zezwolenia autora) wydania kroniki świata Hartmanna Schedla (wydanie I 1493 r.). W lutym 1497 r. Johann Schönsperger wydał w Augsburgu tzw. „małego Schedla”, w zmniejszonym formacie, z drzeworytami wzorowanymi na pracach M. Wolgemuta i W. Pleydenwurffa. Niewielkie zabrudzenia, poza tym stan dobry. **Bardzo rzadkie.**

Lit.: Imago Poloniae, t. I, s. 46, poz. H 4/13, il.

272. [Kraków] – „Cracovia Minoris Poloniae Metropolis”. G. Braun, F. Hogenberg. 1617 r. 4000,-

Miedzioryt; 30,5 x 54,5 (pl. 40,0 x 54,0)

Panorama miasta widziana od południa, z kopca Krakusa. Rysował z natury artysta flamandzki Idzi van der Rye przed 1600 r., opracował G. Hoefnagel (1542-1600). Rycinę zamieszczono w 6 tomie atlasu miast świata z 1617 r. Częściowo obcięta lewa pionowa ramka, uzupełniona papierem.

Lit.: J. Banach, Dawne widoki Krakowa, 1983 r., poz. 6, s. 178/179

(Patrz ilustracja na stronie następczej)

272. G. Braun, F. Hogenberg. Panorama Krakowa. 1617.

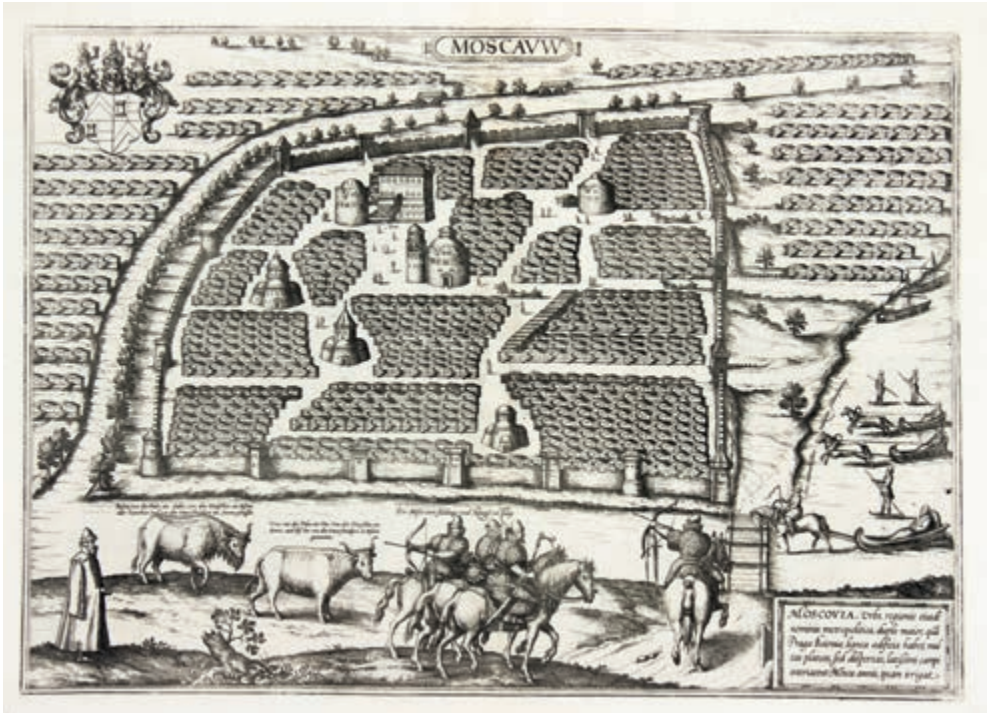

273. F. de Wit. Panorama Krakowa. Pocz. XVIII w.

- 273. [Kraków]** – „Cracovia”. **F. de Wit**. Początek XVIII w. 4500,-
 Miedzioryt; 40,5 x 51,0 (pl. 51,5 x 61,0)
 Ogólna panorama miasta od Łobzowa po Kazimierz, z bogatym sztafażem z sylwetkami wędrowców i jeźdźców na pierwszym planie. Wydana w Amsterdamie przez niderlandzkiego kartografa Frederica de Wita (ok. 1629-1706), na przełomie XVII/XVIII wieku (u dołu sygnatura wydawcy: „Frederick de Wit Excudit Amstelodami”). Poniżej widoku tekst w językach niderlandzkim, francuskim, niemieckim i angielskim, dotyczący miasta, oraz legenda w jęz. łacińskim objaśniająca 22 obiekty. **Stan dobry, piękna, mocna odbitka. Bardzo rzadkie.**
 Lit.: *Imago Poloniae*, Warszawa 2002, t. 2, s. 223, K 106/1
(Patrz ilustracja)
- 274. [Łowicz]** – „Lovicensis Civitas quae est Archiepiscopa Gnesnensis residentia in Masovia”. **G. Braun, F. Hogenberg**. 1617 r. 3500,-
 Miedzioryt kolorowany; 32,5 x 49,0 (33,0 x 49,5 w świetle p-p)
 Rozległa panorama miasta leżącego nad Bzurą, z zaznaczeniem najważniejszych budowli – zamku, ratusza, kościołów. W okresie tym miasto przeżywało okres świetności, pełniąc rolę rezydencji arcybiskupów gnieźnieńskich i prymasów Polski (w okresie bezkrólewia było zatem drugą stolicą kraju). Na tle nieba tytuł na wstędze oraz herby – Ciołek i herb miasta. Rycina pochodzi ze słynnego atlasu miast świata „*Civitates Orbis Terrarum*”, wydawanego w Kolonii w latach 1572-1617. Ślad składania pośrodku, poza tym stan dobry. Oprawiony w ramę 61,0 x 78,0 cm.
 Lit. *Imago Poloniae*, t. II, s. 218, poz. K 103/2
(Patrz ilustracja na stronie następczej)
- 275. [Moskwa]** – „Moscavv. Moscovia urbs regionis eiuscae nominis metropolitana duplo major...”. **G. Braun, F. Hogenberg**. Po 1575 r. 2800,-
 Miedzioryt 35,0 x 49,0 (pl. 42,0 x 56,0)
 Plan Moskwy z dzieła G. Brauna i F. Hogenberga „*Civitates orbis terrarum*”, wydawanego w Kolonii w latach 1572-1618. W lewym górnym rogu herb miasta, w prawym dolnym tekst łaciński w ramce. Rycina wzorowana na drzeworycie Z. Herbersteina z 1549 r., dodatkowo ozdobiona sceną z zimowej przeprawy przez rzekę, wizerunkami jeźdźców oraz polskich (!) żubrów. Na odwrocie tekst łaciński. Przetarcia w miejscu złożenia ryciny, ślady po owadach, fachowo uzupełnione papierem. **Mocna odbitka.**
(Patrz ilustracja na stronie następczej)
- 276. [Moskwa]** – „Vue de la ville Moscou prise de la gauche du Balcon du Palais Impérial”. Ryt. **M. G. Eichler**. 1799 r. 4000,-
 Miedzioryt ręcznie kolorowany; 38,5 x 65,0 (pl. 47,5 x 68,3)
 Rozległa panorama Moskwy, widziana z balkonu Pałacu Carskiego na Kremlu – na pierwszym planie dworzanie, częściowo w tradycyjnych, rosyjskich strojach. W centrum charakterystyczne mury Kremła, dalej rzeka Moskwa i zabudowania miasta. Poniżej tytuł w języku rosyjskim i francuskim. Sygnowany na płycie – według obrazu **Gerarda de la Barthe**, pejzażyisty francuskiego, pracującego w Petersburgu i Moskwie w latach 1787-1810, rytował Mathias Gottfried Eichler (1748-1818), grafik niemiecki. Stan dobry.
(Patrz tablica XVIII)
- 277. [Rapperswil]** – Zamek (Muzeum Polskie). Po 1869 r. 800,-
 Rysunek (ołówek, gwasz na papierze); 22,8 x 24,5 cm
 Anonimowy rysunek ukazujący dziedziniec średniowiecznego zamku w Rapperswilu (miasteczku na północnym brzegu Jeziora Zuryjskiego w Szwajcarii); poniżej podpis piórem: „Zamek Rapperswil przed przerobieniem, rok 1869”. Zamek ten, zbudowany w XIII w., od 1870 r. mieścił założone z inicjatywy Agatona Gillera przez Władysława Platera Muzeum Polskie, stanowiące ośrodek polskiego życia kulturalnego na emigracji. Miejsce to szczyliło się bogatą biblioteką wraz z kolekcją rękopisów oraz zbiorami dzieł sztuki i pamiątek narodowych (m.in. związanych z Tadeuszem Kościuszką i Adamem Mickiewiczem). Na odwrocie stempel: „Muzeum Narodowe Polskie w Rapperwilu”. Drobne zabrudzenia, ślady po oprawieniu, poza tym stan dobry.

274. G. Braun, F. Hogenberg. Panorama Łowicza. 1617.

275. G. Braun, F. Hogenberg. Plan Moskwy. Po 1575.

279. J.F. Leopold. Panorama Warszawy. 1719-1726.

Dołączono: Widok uzdrowiska Lavey w Szwajcarii (rysunek ołówkiem na tincie; 12,0 x 17,5 (rysunek na planszy 22,5 x 28,0). Nie sygnowany, ukazuje XIX w. zabudowania górskiego kurortu znanego z gorących źródeł, poniżej tytuł „Bains de Lavey”. Na odwrocie amatorskiego rysunku wiersz w języku francuskim, napisany piórem, datowany 18 października 1851 r., zadedykowany zapewne Melanii Sobańskiej (1813-1887), dziedzicze dóbr Łuczyniec, żonie Aleksandra, powstańca listopadowego i emigranta (dopisek ołówkiem). Drobne zabrudzenia, poza tym stan dobry.

- 278. [Sewastopol na Krymie] – „Vue à vol d’oiseau de la Ville, ports et forts de Sébastopol”. Lit. H. Borremans. 1855 r. 800,-**

Litografia na tince; 31,0 x 50,5 (pl.43,5 x 54,0)

Widok ze wzgórza na miasto leżące nad zatoką wcinającą się głęboko w ląd oraz na port wraz z licznymi fortyfikacjami bastionowymi u ujścia zatoki do morza. Sewastopol jako port wojenny odegrał ważną rolę w czasie tzw. wojny krymskiej w latach 1853-56, w trakcie toczonych walk między Rosją a Turcją, wspieraną przez wojska Francji i Anglii. Po stronie tureckiej stanęli także Polacy, wiodąc szansę na osłabienie Rosji (Adam Mickiewicz tworząc Legion Polski, Michał Czajkowski, Władysław Zamojski, tworząc oddziały kozaków osmańskich). Powyżej widoku legenda opisująca 32 ważniejsze obiekty (kościół, lazarety, forty, składy, pozycje artylerii itp.). Ubytek małego fragmentu dolnego marginesu (uzupełniony), bez szkody dla ryciny, po konserwacji. **Rzadkie.**

(Patrz tablica XVIII)

- 279. [Warszawa] – „Warsovia. Warschau”. J. F. Leopold. 1719-1726 r. 1800,-**

Miedzioryt; 20,0 x 29,8 (pl. 22,2 x 32,2)

Panorama Warszawy od strony Wisły, ze sztafażem na praskim brzegu. Na tle nieba, na chustach podtrzymywanych przez amorki, objaśnienia 24 ważniejszych budowli; pod widokiem pośrodku pusty kartusz herbowy (winna być Syrenka), przedzielający opis historyczny stolicy w języku łacińskim i niemieckim. Wydał i rytował Joseph Friedrich Leopold (1668-1726), augsburski sztycharz i wydawca. Stan dobry. **Rzadkie.**

Lit.: K. Wardzińska, Dawne widoki Warszawy, Warszawa 1958, s. 38, poz. 5

(Patrz ilustracja)

- 280. [Warszawa] – „Warschau”. J. B. Brühl. 1751-1763 r. 900,-**
 Miedzioryt; 14,5 x 19,2 (pl. 16,5 x 20,3)
 Panorama Warszawy od strony Wisły, począwszy od Pałacu Kazimierzowskiego po kościół NMP na Nowym Mieście. Uwagę zwracają ogrody zamkowe poniżej Zamku Królewskiego. Na pierwszym planie strona praska z najstarszym kościołem po prawej stronie Wisły – Bernardynów NMP Loretańskiej oraz Bernardynek. Na tle nieba wstęga z tytułem, ważniejsze budowle opisane w legendzie poniżej widoku (w języku niemieckim). Sygnowany na płycie – rytował Johann Beniamin Brühl (1691-1763), grafik niemiecki pracujący w Lipsku. Stan dobry.
 Lit.: K. Wardzińska, Dawne widoki Warszawy, Warszawa 1958, s. 46, poz. 19.
- 281. [Warszawa – Zamek Królewski] – „Vue de l'intérieur de l'écurie des circassiens”. B. Lauvergne. 1840 r. 600,-**
 Litografia na tincie; 23,3 x 37,0 (pl. 33,5 x 52,0)
 Wnętrze stajni, urządzonej po upadku powstania listopadowego przez Rosjan w **Arkadach Kubickiego** (części Zamku Królewskiego w Warszawie, wzniesionej w latach 1818-1821 według projektu Jakuba Kubickiego). Sygnowana poniżej widoku – rysował z natury francuski malarz i litograf Barthélémy Lauvergne (1805-1871), litografował Adolf Bayot. Wydał A. Bertrand w zakładzie litograficznym Lemerciera w Paryżu. Jeden z polskich widoków, które znalazły się w zbiorze rycin B. Lauvergne zatytułowanym „Voyages en Scandinavie et Laponie etc.”. Naderwania i zabrudzenia marginesów, poza tym stan dobry.
- 282. [Wieliczka] – „Vue prise dans les mines de Wieliczka“ (2 ryciny). B. Lauvergne. 1840 r. 1000,-**
 Litografie na tincie, odbite na bibułce i naklejone na karton; 27,5 x 42,0 (pl. 40,7 x 54,0) oraz 28,5 x 42,0 (pl. 41,0 x 52,5)
 Dwa malownicze widoki kopalni w Wieliczce – podziemne jezioro oraz komora. Poniżej kompozycji tytuł oraz sygnatury – grafika powstała według rysunku z natury francuskiego malarza i litografa Barthélémy Lauvergne (1805-1871). Litografował Leon Sabatier (zm. 1887), grafik paryski, odbite w znanym francuskim zakładzie Lemerciera. Pochodzą z teki „Voyages en Scandinavie et Laponie etc.”. Drobne zabrudzenia i uszkodzenia marginesów (bez szkody dla widoku), poza tym stan dobry.
- 283. [Wrocław] – „Wratislavia. Bresslau”. Rys. F.I. Saur, wyd. G.B. Probst. Ok. 1750 r. 6000,-**
 Miedzioryt; 39,0 x 105,0 (pl. 42,5 x 107,5)
 Rozległa, monumentalna panorama miasta, z zaznaczonymi ważniejszymi budynkami (m.in. liczne kościoły i klasztory, arsenał, pałace). Na pierwszym planie fortyfikacje oraz liczni podróżni. Na tle nieba wstęga z tytułem. W lewym górnym narożniku herb miasta, podtrzymywany przez putta. Rysował **F.I. Saur**, grafik i rysownik. Rytował **Johann Jakob Stelzer** (ok. 1706-1780), miedziorytnik pracujący w Augsburgu, specjalizujący się w widokach miast. Wydał **Georg Baltazar Probst**, spadkobierca Jeremiasza Wolffa, prowadzący jedno z najważniejszych augsburskich wydawnictw, publikujący m.in. serię wielkich widoków miast europejskich. Ślad składania, lewy dolny narożnik ze śladami zalania, brzegi wzmocnione. Mocna odbitka. **Bardzo rzadkie.**
(Patrz ilustracja)
- 284. [Wrocław] – „Ichnographica Urbis Wratislaviensis delineatio”. Spadkobiercy Homanna. 1752 r. 3000,-**
 Miedzioryt kolorowany w epoce; 41,0 x 54,0 (pl. 51,0 x 61,0)
 Perspektywiczny plan Wrocławia opracowany F. B. Wernera i J. D. Schleuena, wydany w oficynie Spadkobierców Homanna („ab Homannianis Heredibus”). Kolorem zaznaczono podział miasta i przedmieść na parafie katolickie i protestanckie, w legendzie opisano ważniejsze gmachy i budowle miasta (kościół, szpital, bramy, stocznia). Intensywne, klarowne kolorowanie. Niewielkie przebarwienia pap. na marginesach, ślady złożenia na pół (po zamieszczeniu w atlasie), poza tym stan dobry.
 Lit. R. Wytyczak. Śląsk w dawnej kartografii. Wrocław 1998. poz. 111.
(Patrz tablica XIX)

283. G.B. Probst. Panorama Wrocławia. Ok. 1750.

285. F. B. Werner. Widok Rynku we Wrocławiu. 1760.

285. [Wrocław] – „Prospectus partis Fori, et Curiae antica pars, Vratislaviae”. F. B. Werner. 1760 r. 1800,-

Akwaforta kolorowana w epoce; 27,5 x 41,5 (pl. 36,0 x 48,5)

Malowniczy widok wschodniej części Rynku w kierunku ul. Kuźniczej. Widoczne drewniane kramy, duży uliczny ruch. Grafikę według rysunku znakomitego śląskiego artysty F. B. Wenera (1690-1778) wydał w Augsburgu Georg Balthasar Probst. Nad ryciną tytuł w języku francuskim, pisany wspak,

286. G. Braun, F. Hogenberg. Widok Zamościa. 1617.

ponieważ rycina służyła do oglądania w specjalnych skrzynkach optycznych, gdzie obraz ulegał odwróceniu. **Piękny stary kolor. Stan bardzo dobry.**
(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

286. [Zamość] – „Zamoscium. Nova Poloniae civitas a magnifico eius regni Cancellario a fundamentis exstructa”. G. Braun, F. Hogenberg. 1617 r. 3000,-

Miedzioryt kolorowany; 35,0 x 46,0 (pl. 40,0 x 53,0)

Widok z lotu ptaka ufortyfikowanego miasta, założonego w 1580 r. przez Jana Zamojskiego, kancleza i hetmana wielkiego koronnego, wybitnego mecenasa nauki i sztuki. Zamość, zbudowany na regularnym planie o układzie osiowym, z pałacem, gmachem akademii, kamienicami, ratuszem i kolegiatą, należy dzisiaj do najważniejszych w skali europejskiej zabytków renesansowych założeń urbanistycznych. Z atlasu G. Brauna i F. Hogenberga „Civitates Orbis Terrarum”, Kolonia 1617 r. (t. 6). Ślad składania pośrodku, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja)